

A  
NAGY-BÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

*1892. ápril 21—22-ik napjain*

SZÁRAZBERKEN TARTOTT  
KÖZGYÜLÉSÉNEK  
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA  
SOLTÉSZ JÁNOS,  
egyh. főjegyző.

SZATMÁRTT,  
NYOMATOTT A „SZABADSÁJTÓ” KÖNYVNYOMDÁBAN. 1892. M.

A  
NAGY-BÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

*1892. ápril 21–22-ik napjain*

SZÁRAZBERKEN TARTOTT  
KÖZGYÜLÉSÉNEK  
JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA  
SOLTÉSZ JÁNOS,  
egyh. főjegyző.

SZATMÁRTT,  
NYOMATOTT A „SZABADSÁJTÓ” KÖNYVNYOMDÁBAN. 1892. M.

**Bencsik István esperes és Császy Bálint tanácsbíró elnöklete  
alatt jelen voltak:**

Balogh István, Soltész János, Gergely Károly, Böszörményi Sándor, Szél György, Molnár Lajos tanácsbírák, Torday Imre világi aljegyző, Böszörményi László helyettesített v. tanácsbíró.

Barkász Albert, Barkász Bálint, Bartha Mór, Bodnár János, Bodor Pál, Bottyán Pál, Gál Péter, Győri László, Hajdu Albert, Hajdu Zsigmond, Király Gyula, Kürthy Károly, Lugossi Dániel, Magos Ferencz, Melegh Albert, Nagy Elek, Nagy Lajos, Sarkadi Mihály, Szentgyörgyi Zsigmond, Szikszay János, Joó Kálmán, Varga Zsigmond lelkészek; Sinka Lajos, Maák Lajos tanító-testületi képviselők: Bottyán József, Hajdu Ambrus, Horváth Károly, ~~Horváth Károly~~, Horváth Pál, Kádár Ferencz, Kádár János, Kánya István, Miski Károly, Szakál Károly, Szondy István, Zágonyi György tanítók.

Apa, Batiz, Garbolcz, Krassó, Kis-Hodos, Kis-Peleske, Méhtelek, Nagy-Hodos, Pettyén, Rozsály, Szárazberek, Szentmárton, Tisztaberek képviselői és számos hallgatók.

Reggeli 9 órakor isteni tisztelet tartatván, a szárazberki egyház óhajására egyházi beszédet mondott Bottyán Pál segédlelkész, alapul vevén Fil. I. 27—28. verseket, melyek nyomán lelkes és buzdító szónoklatával az egész hallgatóságra kedvező benyomást tett.

Isteni tisztelet végeztével esperes ur emelte fel a hivek lelkét Istenhez alkalomszerű imájának szavaiban, kérvén kegyelmet és segédelmet tanácskozásunkra.

Ezután megemlékezve közelebb tartott zsinatunk két ülőszakának munkálkodásáról, azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy az ott működő s többségben levő tagok bizonyára legjobb meggyőződésből szervezik azon módosításokat, melyek egyházi törvényeink némely szabályaira nézve szükségeseknek tartattak; s reményli, hogy ama változtatások egyetemes ev. ref. egyházunknak javára fognak érvényesíttetni. Végül, midőn a tisztikart, lelkészeket, tanítókat, képviselőket s egész egyházmegyei gyűlésünket szívből üdvözli, — a tanácskozást megnyitja.

Pásztor István, Ferenczy Gyula, Sátor Dávid és Tóth Dániel lelkészek elmaradásukat igazolják.

I. sz. Esperes ur fájdalommal jelenti, hogy egyházmegyei gondnok ur ő méltósága betegsége miatt még most sem vehet részt tanácskozásunkban, ennél fogva helyettesül Császy Bálint világi tanácsbíró urat kéri fel.

Midőn részvéttel és sajnálattal értesül közgyűlésünk egyházmegyei gondnok ur ő méltóságának még most is tartó gyengélkedéséről: Császy Bálint legidősb világi tanácsbíró urat helyettesül alkalmazza, ki is az elnöki széket készséggel elfoglalja.

2. Esperes ur meghatottan emlékezik meg azon szomoru eseményről, hogy egyházkerületünk püspöke Révész Bálint ur, munkás, szeretetteljes s buzgó apostoli pályáját hosszas szenvedés után bevégezte és mult évi október hóban meghalt, méltó volt reá, hogy egyházmegyénk jegyzőkönyvének egy lapját emlékének szenteljük.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kegyelet és részvét érzelmei között emlékezik meg nagy nevű és ihletett ajku püspökének, néhai főtisztelű Révész Bálint urnak haláláról, s áldott emlékezetét e szerény jegyzőkönyv lapján is megörökíteni határozta.

**3.** Ugyancsak Esperes ur vigasztalásul a veszteség felett, örömmel jelenti, hogy új püspökünk főtiszt. Kiss Áron ur, megyénk fia s a szatmári egyházmegye esperese személyében immár megválasztatott és a jövő hóban tartandó egyházkerületi gyűlésen be fog hivatalába igttatni. Ez örömteljes jelentéssel kapcsolatosan Hajdu Zsigmond lelkész indítványba teszi, hogy mivel a szatmári egyházmegye is épen most tartja közgyűlését Fehér-Gyarmaton, hol az új püspök bucsut vesz egyházmegyéjétől s esperesi hivatalától, — alkalomszerűleg a gyűlés és püspök ur táviratilag üdvözöltessék közgyűlésünk által.

Midőn örömmel értesül egyházmegyei gyűlésünk Kiss Áron főtiszteletű püspök ur megválasztásáról, lelkesülten ragadja meg az alkalmat a tett indítvány elfogadására s megbizza Hajdu Zsigmond urat, hogy gyűlésünk üdvözlétét szövegezve, azonnal küldje el a szatmári egyházmegye közgyűlésére.

**4. sz.** Böszörményi László képviselő következő interpellációt terjeszti elő: tiz éves tisztujítás lévén egyházmegyénkben elfogadva s a tiz év lejárván: szándékozik-e a tisztviselői kar ez alkalommal lemondani? Esperes ur válaszolja: minthogy az egyházi törvények életbe léptetése után 1883-ik év tavaszi közgyűlésen mondott le a tisztikar és ugyanazon évben választatott meg ujolag, a tiz év jövő tavasszal fog letelni, amikor tisztikarunk tudni fogja kötelességét.

Az esperesi felvilágosító feleletet mind az interpelláló, mind a közgyűlés megnyugtató tudomásul veszi.

**5. sz.** Esperes ur jelenti, hogy még a mult év folyamán elrendelt és felbontott szavazatok alapján Molnár Lajos kispaleskei lelkész ur általános többséggel megválasztatott egyházi tanácsbírónak, — ennél fogva jelen alkalommal felhívja az eskü letételére és hivatala elfoglalására.

Molnár Lajos ujonnan választott egyházi tanácsbíró ur az elnöki felhívásnak készséggel engedve, a hivatalos esküt leteszi, s megköszönve az előlegezett bizalmat és jövőre ígéretet tevén arról, hogy minden erejével és tehetségével az egyházmegye javára igyekezik munkálkodni: a közgyűlés éljenzése közt székét elfoglalja.

**6. sz.** Soltész János zsinati pótképviselő mult gyűlésünkön betegsége miatt jelen nem lehetvén, ez alkalommal mond köszönetet azon bizalomért, melylyel az egyházmegye kitüntette, s nyugodt önérzettel hivatkozik arra, hogy valamint eddig az egyházmegye elveit pártolta, ugy ezután is annak határozatait és nézeteit kötelességének ismeri védelmezni. Ez a meggyőződés vezérelte egyházkerületi képviselői eljárásaiban is, melyről ez alkalommal, minthogy a 3 év lejárt, képviselő társával, Böszörményi Sándor tanácsbíróval együtt köszönetének ismételt kifejezése mellett — lemond.

Közgyűlésünk elismerését fejezván ki képviselőinek maguk tartása és működésük felett: az egyházkerületi képviselőséget e gyűlés folyamán megejtendő választással be fogja tölteni.

7. sz. Esperes ur jelenti, hogy mult egyházmegyei gyűlésünk óta a belhivatalnoki változások körül következő időközi elnöki intézkedéseket tette: Gál Gyula apahegyi tanító Acsádra távozván, helye betöltetlen; Bottyán József szárazberki tanító súlyos betegeskedése folytán Hódi Sándor segédtanítót vette maga mellé; Józsefházán a lelkész betegeskedése miatt a hivek beleegyezésével Szabó Lajos nyugalomra lépett tanítót helyettesített; Sárközről Szász Miklós elmenvén, helyébe pályázat útján Czirbusz János választatott; Szentmártonból Andorkó Sándor eltávozván, Horváth Károly választatott helyére; Patóházán Somogyi Albert alkalmaztatott ideiglenesen; Garboldról Erdélyi Gyula elmenvén, Csáki János volt gyulai tanító hivatott meg utána; végül Felső-Bányára Szabados László káplán választatott s erősített meg.

Közgyűlésünk az esperesi időközi intézkedéseket helyesléssel veszi tudomásul.

8. sz. Bartha Mór apai lelkész jelenti, hogy Apahegyen Gál Gyula előkönyörgő tanító eltávoztával egy Szabó Lajos nevű egyént alkalmazott ideiglenesen, ki azonban bizonyítványait még eddig nem tudta beszerezni.

Midőn jelentő lelkész eljárását, t. i. hogy esperesi engedély nélkül tanítót alkalmaz, egyházmegyei közgyűlésünk helyteleníti: egyszersmind utasítja Szabó Lajos ideiglenes tanítót, hogy bizonyítványait 30 nap alatt terjessze be, ellen esetben állásától el fog mozdíttatni.

9. sz. Olvastatott esperes ur évi jelentése következőkben:

## Esperesi jelentés 1892-ben.

Az egyházlátogatás munkáját ez évben magam kezdtem meg Balogh Istvánnal, folytatták és végezték Szél György Sátor Dáviddal, Gergely Károly Molnár Lajossal s Balogh István Szabó Józseffel és Barkász Bálinttal.

Valláserkölesi tekintetben hitsorsosaink ellen panaszra alig van okunk. A templomot hiveink legtöbb helyen kellő buzgósággal látogatják; urvacsorával, a lélekszámhoz képest, majd mindenütt elegenden élnek; a vasárnapokat és ünnepeket munkaszünettel is megtartják. — Az egész egyházmegye területén 48 hitsorsosunkról van jelentve, hogy templomba nem szokott járni; ünnepontási eset csak egy jelentett be; vad házasságban 26 pár él, (a mult évinél, 34-nél, nyolcezzel kevesebb) vizsgál-

ködő házaspár 8 jelentetett be; erkölesi vétségért polgári házasság által büntetve csak 1 hívünk volt. A presbyteriumok majdnem mindenütt hűségesen végzik kötelességeiket, s a vallásos erkölesi élet lehető tisztaságban való megőrzésére szorgalmasan gondot fordítanak. — Belhivatalnokaink és hiveik közt egy-két kivétellel — minden egyházban békeesség honol, s az egyházmegye feladata lesz az itt-ott felmerült viszályokat is tapintatosan megszüntetni.

Anyae gyhá zunk van 42, leányegyház 5, összesen 47. — Fiók egyház és szórvány 87. — Ez utóbbiakban a missiói munkáival 4 lelkész társunk van megbizva, de óhaj tandó volna, hogy legalább még három nyerjen e téren támogatást, mert hiveink a más vallásu és nemzetiségű lakosság közt, kellő lelki gondozás nélkül, igen könnyen eltántorodhatnak.

Rendes lelkész van 40, helyettes 2, segédlelkész 4, Nyugalomban él egy agg lelkész.

Lelkek száma: finemen 10,934, nőnemen 11,046, összesen 21,980. A mult évinél 2-vel kevesebb.

Szülöttek száma: 535 fi, 511 leány, összesen 1046.

Élve született: törvényes 486 fi, 456 leány, összesen: 942.

„ „ törvénytelen 34 fi, 46 leány, összesen: 80.

Halva született: törvényes 13 fi, 9 leány, összesen: 22.

„ „ törvénytelen 2 fi, — — összesen: 2.

Áttért hozzánk más vallásból 9 férfi, 8 nő, összesen: 17.

Kitért tőlünk más vallásra 3 férfi, 2 nő, összesen: 5.

Meghalt finemen 361, nőnem 348, összesen: 709.

Ha a szülöttek és áttértek számát 1063-at a hallottak és kitértek számával, a 713-el összehasonlítjuk, szaporodás mutatkoznék 349; igen, de a lelkék meglevő száma 21,980, mult évinél — 21,982-nél, kettővel még kevesebbet mutat.

Uj házasság kötöttett tiszta református 171, vegyes vallásu 42, összesen 213.

Konfirmáltatott 198 fiu, 242 leány, összesen 440. — Ezek közé vannak számítva azok is, akik áttérésök alkalmával konfirmáltattak. Ilyen volt pl. Nagybányán 2 férfi és 3 nő.

Templom van egyházmegyénkben 47. — Jó 31, javítandó 6, türhető 1, rozzant 9. u. m. Ar.-megyesen, Görbeden, Patóházán, Józsefházán, Adorjában, Dobrács-Apátiban, Magosligeten, Rozsályban és Kis-Peleskén.

Lelkészi lakóház 43. Ezek közül jó 33, javítandó 6, avult 1, rosz 3. Tanító lakás van 48, ezek közül jó 32, javítandó 8, türhető 3, rosz 5. Egyéb épületek jók 34 egyházban, javítandók 8-ban, rosszak 2-ben.

Elemi iskola van az egyházban 51. Tanítással foglalkozik 52

egyen, kik közül egy (a nagybányai s. lelkész) csak vallást tanít; egy pedig (Bottyán József) betegsége miatt segédtanítót tart maga helyett. A tanítók közt 17 okleveles, 21 igazolványos, 4 kibocsátott, 1 okmány nélküli. Állandóan van alkalmazva 35, ideiglenesen 8. — Lelkészi jellegű egyén tanít 9; u. m. 3 rendes, 2 helyettes és 4 segéd-lelkész.

Ismétlő iskola hét helyen van, most is, mint az előző évben volt.

Iskolaépületek száma 49, a tantermeké 51, mert Felsőbányán egy épületben 3 tanterem van. — A tantermek közül jó 39, javítandó 5, türhető 2, rosz 4; a tanítványok számához képest szűk 2, (Mikolában és Egriben.)

Iskolai butorok darabszáma 455, beszerzési értéke 1648 frt.

Könyvtár darabszáma 1113, beszerzési értéke . . . 537 frt.

Tanesszközök száma 1360, beszerzési értéke . . . 1100 frt.

Összes érték: 3285 frt.

Tanköteles gyermek 6—12 évesig: 1378 fi, 1292 leány, összesen 2670. Mindennapi iskolába jár: 1225 fi, 1038 leány, összesen 2263. Más jellegű t. i. községi és állami iskolába jár 51 fi, 85 leány, összesen 163. — Iskolát idő előtt elhagyott 27 fi, 39 leány, összesen 66. — Iskolába soha nem járt 75 fi, 130 leány, összesen 205. Más vallásu gyermek jár iskoláinkba 170 fi, 107 leány, összesen 277. És így a tanítványok összes száma 2437.

Ismétlő iskolaköteles 13—15 éves korig: 542 fi, 530 leány, összesen 1072. Ezek közül iskolába jár 144 fi, 34 leány, együtt 178; nem jár 398 fi, 496 leány, összesen 894.

Az iskolamulasztások száma több iskolában most is tetemes, — de úgy látszik, ezen nem lehet könnyen segíteni, míg a polgári hatóság e téren a törvény fogamatossá tételére kellő segítséget nem nyújt az egyháznak.

Mindamellett a tanító urak jó része lelkiismeretesen és szép eredménynyel igyekszik a zsenge növendék sereget a tanulásban elébb, elébb vinni. Kitünő vagy jeles iskolánk van 12, dicséretes 4, jó 17, elégséges 11, alig elégséges 8. — Megjegyzem itt, hogy az osztályozás Patóházán a múlt évi tanítóra vonatkozik, mert az egyházlátogatás idején tanító nem volt az iskolában; Adorjánban pedig a himlő járvány miatt szünetelt a tanítás, de azért az addig tapasztalt eredmény az előjáróság jelentése alapján feljegyeztetett. Megjegyzem továbbá, hogy Nagy-Bányán és Szinér-Váralján a református felekezeti iskolán kívül a községi fiu- és leányiskolába járó református növendékek vallástani vizsgálatát is megtartottuk s hogy Nagy-Bányán az állami főgimnázium ifjúságát is megvizsgáltuk, hol ezen felül még egy magán nőnevelő intézetben is rendszeresen foly a vallástanítás. Erdőszádán Dégenfeld

Sándor gróf kegyes intézkedése folytán 5 gyermek részesül rendszeres tanításban, kiket a Szamos átjárhatatlansága miatt nem látogathattunk ugyan meg, de előhaladásuk felől szép reményekre jogosító értesülést nyertünk.

Fa iskola terület van 31 egyházban, nincs 16-ban, de még ott is csak kevés helyen fordítatik céljára, a hol területtel rendelkezhetnek.

Testgyakorló tér alig van mindössze 4 egyházban használatba véve.

A tanítók fizetésének pénzértéke a feljegyzett számadások szerint összesen 16,390 ft, a mi eléggé bizonyítja, hogy kissé jobb módú egyházaink tőlök telhetőleg igyekeznek a tanítók fáradozásait méltányolni, csak hogy sokkal több nálunk a csekély népességű szegény egyház, hol minden erejük megfeszítése mellett sem adhatnak kellő fizetést a tanügy munkásainak a sokféleképen megterhelt hivek.

## Épitkezések.

1. Batiz. Az iskola belvilága 3 méterrel kitoldatott s az így 21 méter hosszúvá lett iskola és tanítói lak zsindelytető alá vétetett s új külső és belső ablakokkal és ajtóval láttatott el, földje pedig kiköveztetett. Az iskolára eddig mintegy 500 ftot fordítottak. — A lelkészi udvaron egy 15 méter hosszú, 5 méter széles új épületben lelkész kamarája, pinczéje, sütőkemenczéje, nyári konyhája, fáskamarája, az egyháznak pedig magtárja nyer elhelyezést, mely építkezés eddig 600 ftot emésztett fel.

2. Lázáriban. Örömmel győződött meg látogató küldöttség, hogy előljárásság egyházi épületei körül fokozatosabb mérvben teljesítette kötelességét ez évben, mint múlt években; 116 ft 10 krt. költött el erre a célra.

3. Homok. Az iskola befedése, belső felszerelésére fordított egyház 370 ftot.

4. Mikola. Építésre, javításra költött 30 ftot.

5. Száraz-Berek. Az iskola berendezése végrehajtatott, erre és más javításokra 180 ftot fordított az egyház.

6. Kis-Peleske. Lelkeszi lakon egy kerítés állíttatott 30 forint költséggel.

7. Rozsály. A templom mennyezetének erősítésére s a magtárul használt rész elzárására egy fal emeltetett 30 ft., a lelkészi lak lepadoztatott, a melléképületek fedele megújíttatott 120 ft költséggel,

általában az egyház épületei jó karba hozattak, a mi igazolja, e kisdéd egyház tagjainak, különösen ez idő szerinti előljáróságának szorgalmát, egyházuk iránti szeretetét.

8. Tiszta-Berek. Lelkész kezdeményezésére készült a lelkészi lakon egy kökut 16 frt értékben, egy ajtó 5 frt értékben.

9. Nagy-Hodos. A templom bezsindelyeztetett 125 frt költséggel.

10. Kis-Hodos. Templom kívül-belül kiigazított, lepadoztatott 200 frt költséggel, a magtár befejeztetett 150 frt költséggel.

11. Kis-Palád. Javításra fordított egyház 55 frtot.

12. Magosliget. Az iskola befedtetett, a lelkészi lak körül palánk készítettetett 150 frt költséggel.

13. Nagy-Palád. A Nagy Bálint-féle telkén egy 12 öl hosszú,  $4\frac{1}{2}$  öl széles épület emeltetett eddig 600 frt költséggel.

14. Kis-Kóles. Építkezésekre 1505 frt adatott az orgonával együtt. A templom kimeszeltetett, a mennyezet újból festetett.

15. D.-Apáti. Ól építésre fordítottak 170 frtot, mellék épületekre 60 frt, iskolai beruházásokra 35 forintot.

16. Nagy-Kóles. Lelkészi lak hátsó falának egész alapjától való ujra építése, — továbbá kutnak ujonnan kideszkáztatása 156 frt 69 krba került.

17. Amacz. Épületek javítására, fentartására 104 frt 53 krt költöttek.

18. Szatmárhegy. Kántori lak melletti kerítésre 36 frt.

19. Hirip. Építésre fordított 221 frt 43 kr.

20. Krassó. Építésre fordított 468 frt 64 kr. Orgona állíttatott.

21. Szamos-Kóród. Lelkészi istálló, kamara újból fedetett, tanítói kamara javíttatott, lelkészi lakon teljesen új ablakok készíttetek, mintegy 120 frt értékben.

22. Ombod. A lelkészi lak ujjá építésére az előkészületek megkezdettek.

23. Pálfalva. Magtárt építettek fa alapon deszkából 109 frt 72 kr. és kerítést készíttetek 63 frt 87 kr. költséggel.

24. K.-Szentmárton. Új paplak épült 600 frt tökesegélyen felül az egyház részéről 86 frt 72 krral fedeztetett, a paplakra új fűtő 23 frt 60 krban vásároltatott, az iskolaház, papi istálló, sertésól zsuppal befedtetett, kerítések, árnyékszék javíttattak 90 frt 55 kr. költséggel.

25. Berend. Udvarkerítés készült 54 frt 70 kr. költséggel.

26. Udvari. Az egyházi és iskolai élet elébb vitelére egy diszes iskolát építettek a közalaphól nyert 860 frt segélyből 700 frttal; 100 frtot pedig a lelkészi lak építése alkalmából származott adósság törlesztésére fordítottak. Az iskolai tanszerek beszerzése 67 frt 81 krba került.

27. Nagy-Bánya. Orgona javíttatott 513 frt 50 kr., lelkészi lakon író és tanácskozási szoba, kamara és tornác bővítésére 682 frt 58 kr., temetői utak készíttetése 45 frt.

28. Felső-Bánya. Az új templomon hófogó készítettett 150 frt költséggel. Az iskolánál ajtók, ablakok és zsindelyezésre: 80 frt fordított. Lelkészi lakon köistálló építettett 400 frt költséggel. Templom és papilak közötti csatorna 200 frt, fa raktár 40 frt. Kerítések igazítása 40 frt.

29. Szinérváralja. Vaskapuk, vasajtók, sodronykerítések s egyéb javítások 138 frt 23 kr. értékben.

30. Ávas-Ujváros. Építkezésekre fordított 79 frt.

31. Aranyos-Medgyes. Épületek javítására fordított 60 frt.

32. Patóháza. A lelkészi lakon új istálló építettett 176 frt 56 kr. költséggel.

34. K.-Remetén. Toronyépítés villámhárítóval eddigelé 2600 frtba került a fuvaron és napszámon kívül.

## Adakozások.

1. Pettyén. Iskolai padok beszerzésére. tek. ifj. Böszörményi Sándor 5 frtot, Böszörményi László ur 1 frtot. Közmunkával az egyház tagjai 30 frtot kerestek; templom javítási alapul gyümölcsözés végett elhelyezettett, báli jövedelem 49 frt 53 kr. Az urasztalát ifj. Böszörményi Sándor látta el — mint más években is — kenyérrel és borral.

2. Ombod. Egyházi czélra táncmulatság által 240 frt gyült.

3. Pálfalva. Hajdu Mór tiszttartó közvetítésével de Gerandó Attila ur ajándékozott a magtárhoz talp és tetőzet fákat 20 frt értékben.

4. Szentmárton. Adományok: Nagy-Bányáról küldtek egy keresztelő edényre 5 frtot. Melegh György az ifjúsággal karácsonyi tisztelegéssel 10 frtot gyűjtött.

5. Berenden. Báli mulatságból gyült 19 frt 63 kr.

6. Udvari. Az iskolai tanszerek beszerzése 67 frt 81 krba került. Ehez járultak: Szeőke Barnáné urnő 11 frttal, Papp Gyuláné urnő 3 frttal, a hivek közül többen 4 frt 50 krral, Somogyi István tanító adott 8 frtot és az ő buzgólkodása folytán tartott bál jövedelmezett 31 frt 31 krt., az egyház 8 frtot, tek. Szeőke Barna ur iskolás gyermekek jutalmául 2 frtot, ezen felül az urasztalát borral, tekintetes Papp Gyula ur pedig kenyérrel látták el. Böszörményi Elek ur évenként 6 véka buzát.

7. Batiz. Bonta István honvéd százados ez évben is, mint más több előzőkben, az iskolás gyermekek könyv- és ruhával leendő felsegélésére adott 5 frtot, azon kívül az urasztalára egy értékes kenyérszelő kést ajándékozott. Az építkezéseknél az alig 14 ígás erővel rendelkező egyháztagok több mint 200 frt értékű fuvarozást teljesítettek. Lelkész buzditó felhívása folytán a hivek iskolai taneszközökre 32 frtot adtak össze. Az urasztalát kenyérrel és borral Jakó Pál ur látta el. A községtől az egyház a lelkészi

udvar megnagyobbítására az utcából 100 □ méter területet kapott, mi által a lelkeszi telek értéke legalább 100 frttal emelkedett.

8. Nagy-Bánya. Szendy Antal főgondnok 2 takarékpénztári részvényt 100 frt, urasztal aranyozására 20 frt, egy fekete zászlóra 15 frtot adományozott; László Károly gondnok urasztala aranyozására 5 frtot adott. Az egyházi előljáróság vezetése mellett egy batyubál rendeztetett 366 frt 93 kr. tiszta haszonnal; több önkéntes adományból 341 frt 10 kr. gyült; néhai Fonyi Mária alamizsnás nő évek óta gyűjtögetett pénzeckéjét 61 frt 91 krt az egyháznak hagyományozta. Temetői őrházra többen adtak 32 frtot. Egyházközségi közalapra: Bányai József presbyter 7 frtot. Kovács Elek erdőszámtiszt 3 frtot. — M.-szigeti templomra gyült 20 frt 30 kr., szatmári gymnasiumra 18 frt, egy elnyomorodott tanítónak 7 frt 20 kr.; összes adakozás 987 frt 44 kr.

9. Felső-Bánya. Özv. Riedl Ignáczné r. k. vallásu nő 50 frtot. Márton Józsefné halála után 100 frtot.

10. Szinér-Váralja. Özv. Lázár Jánosné sz. Marti Eszter urnő az egyházi adóalapra 150 frt alapítványt tett és ki is fizette, ezen felül a szószékre és az urasztalára gyűlés idejére zöld posztót 60 frt értékben. Papp Kálmán az iskolába egy számoló gépet és Magyarország fali térképét 15 frt értékkel. Szegény tanulók tandíjmentességére az egyes tagoktól begyült 27 frt 16 kr. A vaskapuk és sodronyos kerítések rendkívül olcsó kiállításánál az érdem nagy részben Mándy Zoltán fő- és Szilvási Dániel algondnokot illeti.

11. Aranyos-Medgyes. Az alig 4—5 uri család nagyszerű ajánlatokat tett az egyház javára; nevezetesen magtár alapba ajánlottak 20 köből tengerit, ezenkívül 100 frtot ajánlottak az egyház közszükségei fedezésére. Kiemelendő különösen gróf Karacsai Klementina Rodakovszky Józsefné ő méltóságának azon nemes tette, mely szerint az ar.-medgyesi mult évben eladott birtoka után eddig járt 4 köből buza és 3 öl fa belhivatalnoki fizetésnek kiszolgáltatását az új tulajdonosra nézve ezután is kötelező erejűvé tette.

12. Patóháza. Papp Sándor ur „az egyház-községi alapra“ adott 27 frt 47 krt. Tóth Móricz az iskola részére 6 darab talpfát 1 frt 20 kr értékben; az ifjuság által tartott bál jövedelme volt 13 frt 54 kr., Sztanek István gépész ajándéka 60 kr.; karácsonyi kántálásból gyült 22 frt 55 kr.

13. Ávas-Vámfalu. A felső-bányai ev. ref. egyháztól ajándékba kapott orgona kijavíttatási költségeihez önkéntes ajánlataikkal a következők járultak:

Cseh Sámuel, Cseh Gyula, Pál Miklós, Mali Bálint, Váradi András, Váradi Áron, Váradi Imre, Cseh János, Csutakos Bálint, Konecz Imre, Cseh Tamás 1—1 frtot, Cseh Bálint 2 frt, Mali András 2 frt, Váradi Károlyné 50 kr., Samu Dámuel, Pető István, ifj. Cseh Ferencz 1—1

frtot, Sebő Dániel 40 kr, Sebő Mihály, Rákos Gyula, Rákos Elek 1—1 frtot, Rákos Samu 2 frt, Mali Károly 2 frt, Mali Bálint 1 frt, Rákos Ferencz 2 frt, Mali Imre 2 frt, Cseh Sámuel 1 frt, Mali Sámuel 2 frt, Frond Imre 2 frt, Frond István 1 frt, Mali András 2 frt, Rákos István 1 frt, Cseh József 2 frt, Silai István 1 frt, Sárközi Antal 1 frt, Mali Mihály 2 frt, Rákos Adolf 50 kr., Rákos Bertalan 1 frt, Derecskei Sándor 50 kr., László György 1 frt, Rákos Károly 50 kr., ör. Váradi József 1 frt, Mali Sándor 1 frt, Jósza Mihály, Mali Bálint, Mali György 50—50 kr, Jósza Ferencz 10 kr., Cseh Gáspár 1 frt, Rákos István 1 frt, Mali Gábor 1 frt, Samu Ferencz 3 frt, Gál Gábor, Rákos Bálint, Mali Imre, Mali Ferencz, Batári Márton, Fata Bálintné 1—1 frt, Kádár József 50 kr., Samu György 2 frt, Demeter Sándor 60 kr., Derecskei István 50 kr., Pál Imre 91 kr., Sándor István 1 frt, Cseh András 2 frt, Cseh József, Balla Tamás 2—2 frt, Kádár József 50 kr., Székely Sámuel, Mali János, Mali Béni, Balla Ferencz, ifj. Rákos Samu, Varga József r. kath., Bacher Gyula r. kath., Mali József, Patki Pál 1—1 frtot, Tatár Márton 20 kr., Konez Mihályné 2 frt, özv. Konez Mihályné 20 kr., Sándor Mihály 20 kr., Nagy Károly 15 frt, Bakó József 20 frt, Dobos Géza 5 frt, László István 50 kr., összesen 129 frt 11 kr.

14. Mikola. Bogdán Lőrinczné Szalkai Eszter éven át az urasztalát kenyérrel, Kölesei Antal és Császy Bálint urak borral látták el. Zágonyi György tanító által alakított, szorgalommal vezetett dalárda orgona-alapra gyűjtött 104 forintot. Ugyancsak e czélra Kölesey Antal 100 frt, Bogdán Lőrincz 100 frt, Király István 10 frt, Zágonyi György 10 frt, Király Gyula 10 frt, Császy Antal 10 frt, Ungvári János 2 frt, Bucs Ferencz 5 frtot adakoztak, összesen 351 frtot. Repeze kaszálással keresett az egyház 20 forintot.

15. Száraz-Berek. Az urasztalát éven át az egyháztanács tagjai kenyérrel látták el, két bál tartással 67 frtot szereztek.

16. Kis-Peleske. Néh. Jeney Károlyné Szabó Eszter nagy-peleskei birtokos hagyott az egyháznak 25 forintot. Az urasztalát éven át kenyérrel látták el: Biró Ferenczné, Tar Gáborné, Borsi Pálné, Tar Lőrinczné, Finta Pálné és Tar Miklósné. Templom-építési alap javára adakoztak egyház-tagjai 2 köből buzát, 6 köből málét; aratási munkával 60 frtot, báltartással 8 frtot keresett az egyház.

17. Rozsály. Tekintetes Czerjék Imre ur adott az egyháznak élet-nemüekben 265 frt 64 krt, dr. Mayer József 150 kéve nádat 5 frt értékben.

18. Garbolecz. Aratási munkával keresett egyház 76 frt 50 krt.

19. Kis-Palád. Szegény iskolás gyermekek segélyezésére fordított a Békásyné alapítványának kamata 10 frt, lelkész e czélra 1 frtot adott. Éven át az urasztalára kenyeret adtak: Cserepes György, Bakos

Sándor, Angyalosi Sándor, Kocsis Péter, Angyalosy Károly és ifj. Cserepes János. Bort adtak egy-egy ízben Bakos Sándor és Angyalosi Sándor. Országgh Jánosné Talpas Zsuzsánna végrendeletileg hagyott az egyháznak 40 frtot.

20. Kis-Kóles. Buzgóságáról beszél a gyülekezetnek egy 900 frtba került új orgona. Kegyes adományok: tek. Szendy Antal ur 5 frtot, Bányai József 1 frtot N.-Bányáról. Egyesektől 264 frt gyűlt e célra. A hivek lelkesedése az egyház közszükségei pótlása alapjául egy magtárt teremtetett 20 köből tengerivel, mely folytonosan gyarapodik.

21. D.-Apáti. Ő felségétől nyert iskolai célra 100 frtot.

22. Nagy-Kóles. Keresztelési edény alapra: Szabó Bertalan tanító neje és névtelen adott 1—1 frtot.

23. Amaczon. Népkönyvtár alakult, erre adtak 6 frt 90 krt. Egy bál rendezésével 5 frt 41 krt kerestek. Az egyháznak mintegy 50 holdnyi földjét a hivek maguk munkálták.

24. Hirip. Orgona-alapra kántálásból: 17 frt 10 kr. 2 bál jövedelméből pedig 82 frt 13 kr. gyűlt.

25. Krassó. Urasztalát özv. Parlagi Lászlóné látta el kenyérrel és borral. Egey Ferencz és neje szószék és első székekre teritékeket adtak 27 frt értékben, nemkülönb 2 frt köz-, 1 frtot iskolai célra. Iskolai célra: Jakó Antal, Sinka Lajos, Ferenczy Gyula 1—1 frtot. Orgonát elszállították 18 frt értékben az egyháztagok. Orgonára összes ajánlat gyűlt eddig 859 frt 25 kr., beleértve a régebbi 150 forint ajánlatot is.

26. K.-Remetén özv. Dohi Mártonné ajándékozott az urasztalára egy 5 frt értékű színes kendőt. A torony-építéshez a község adott 1000 frtot.

27. Apahegyen özv. Kató Pálné férje emlékére adott az urasztalára egy 2 frt értékű kannát. Aratással a hivek 20 forintot kerestek.

28. Méhtelek. Aratási munkával az egyház keresett 57 frt 60 krt. Közalapjárulék megváltása 17 frt 40 kr.

Mindezen adományok azt mutatják, hogy hiveinkben a nyomasztó anyagi viszonyok közt is folyvást él és lobog az áldozatra való készség nemes tüzének fényes lángja. Pénzértékben ez adományozások becsét alig lehet teljesen kifejezni, de hozzávetőleg felszámított összes értékök **7622 frt 23 kr**ra megy.

Az építkezésre fordított költség **11,724 frt 98 kr**ra ment az egész egyházmegyében, ami szintén azt bizonyítja, hogy szegény egyházaink Istentől nyert erejökkel s tehetségekkel eléggé hiven igyekeznek épületeiket a haladó kor kívánalmainak minél megfelelőbbekké tenni.

Ami egyházaink anyagi erejét illeti **az ingatlan javak** következők:

|                             |                                  |      |             |
|-----------------------------|----------------------------------|------|-------------|
| Lelkészek használatában van | 836 <sup>7</sup> / <sub>12</sub> | hold | szántóföld. |
| " " "                       | 210                              | "    | kaszáló.    |
| Tanítók használata alatt    | 419 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  | "    | szántóföld. |
| " " "                       | 126 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>  | "    | kaszáló.    |
| Egyházak használatában      | 623                              | "    | szántóföld. |
| " " "                       | 543                              | "    | kaszáló.    |
| Iskolák használatában       | 17                               | "    | szántóföld. |
| " " "                       | 9                                | "    | kaszáló.    |

Összesen: 2784<sup>7</sup>/<sub>12</sub> hold fekvőség.

Ezekén kívül van az egyházak birtokában 14 bérház, 6 zsellértelek, 4 száraz és 2 vizi malom, 6 darab szőlő, 2 gesztenyés, 45 holdnyi erdő vagy legelő s egyéb vagyoni vagy birtoki jog. Az ingó javak közt elég tekintélyes értéket képviselnek a takarékok magtárak. Ezekben van mintegy 1278 métermázsa buza, 539 mázsa tengeri, 64 mázsa rozs és 7379 frt 44 kr. A tőkepénzek összes mennyisége **102,239 frt 36 kr.** Ezzel szemben áll 12,974 frt 74 krnyi adósság. Az épületek értékéről legalább némi tájékozást nyújt a tűzbiztosítás céljából felvett becslési ár. E szerint az egyházmegyei épületek 136,193 frtra vannak értékelve, melyeknek biztosításáért évenként 673 frt 53 kr. fizettetik.

A gondnok számadások majdnem minden egyházban rendesen vezetettnek; ahol hiányt vagy tévedést talált a látogató-küldöttség, a kijavításra utalta az előljáróságot. A számadások eredményének följegyzett adataiból az derül ki, hogy az egyházmegye területén készpénz bevétel volt 53,046 frt 62 kr., kiadás 43,841 frt 39<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kr.; pénztári maradvány: 9205 frt 22<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kr., nem számítva ide a terménybeli maradványokat, melyeknek pénzbeli értékét pontosan kideríteni egy rövid jelentés keretében ugy sem lehetne.

Mindezekből végeredményképen, úgy hiszem, eléggé kitűnik, hogy a mi protestáns egyházunk önkormányzati rendszerében eléggé fontos és hatalmas erőt birunk. Ime, ez a mi kis és szegény egyházmegyénk is, mily tetemes összeg erejéig segíti elő magyar hazánkban a vallásosság és közművelődés magyar nemzeti irányban fejlődő szent ügyét! Áldja meg a jó Isten mindazokat, akik e nagy cél elérésére fáradozásukkal, készségükkel és szives áldozatkészségükkel közremunkálni igyekeznek!

Kelt Nagy-Paládon, ápril 20. 1892.

A nagy gonddal és részletességgel összeállított esperesi jelentésből örömmel értesül közgyűlésünk egyházmegyénk egyházainak vallásos-erkölesi és anyagi haladásáról s midőn általában elismeréssel fogadja az egyház oltárára hozott áldozatokat, egyszersmind megbizta főjegyzőt, hogy a gyakorlat szerint a nagyobb értékű adományokért a nemesszivű adomá-

nyozóknak külön levélben is fejezze ki közgyűlésünk köszönetét.

**10. sz.** A nagybányai egyháznak kórház-kert eladási ügyében az egyházkerület 278/891. számú végzése szerint, tudni akarván az egyház 1874-ik év óta alakult vagyoni körülményeit; továbbá, hogy az eladni szándékolt ingatlan nem kegyes alapítvány-é? végül miképen gondoskodik az egyház a szegények elhelyezéséről? — mindezen kérdésekre ez alkalommal kimerítő felelet adatik be.

Az összes ügyiratok az eladási ügylet megerősítése végett a főtiszteletű egyházkerületi gyűlésre ismételten pártolólág terjesztetnek fel.

**11. sz.** Egyházmegyei gyűlésünk 92/891. számú határozata megbízta Gergely Károly és Torday Imre urakat arra, hogy a felsőbányai egyház által szándékolt magyar-kékesi telekesere ügyét a helyszinén vizsgálják meg, s jelentésöket terjesszék be. Most a jelentés beadtván, annak tartalma szerint a felső-bányai egyház 40 hr. számú belsősége 642 □ öl területtel 1 frt 83 kr. kat. jövedelemmel, alig hajt évi 10—12 frt hasznót; míg ellenben a cserébe felajánlott birtok 309. és 313. hr. számú rét, 3 kat hold 595 □ öl területtel, 3 frt 05 kr. kat. jövedelemmel 40—50 frt évi haszonbérért is kiadható: ennél fogva küldöttség a csere jóváhagyását annyival inkább véleményezi, mert akár becsértékét, akár évi hasznát tekintve, a felsőbányai egyházra nézve igen előnyös.

A küldöttség jelentésében foglalt indokok alapján, közgyűlésünk a felsőbányai egyház magyar-kékesi tervezett birtok cseréjét, mint az egyházra nézve előnyös ügyletet, jóváhagyja, s megerősítés végett a ft. egyházkerületi gyűlésre felterjeszti.

**12. sz.** Tisztaberken az egyházlátogató küldöttség utasította az előljáróságot, hogy az egyház követeléseit vegye be, s gyűlésünkre jelentést tegyen az eredményről. Most lelkész jelenti, miszerint a egyház követelései csak kis részben folytak be, ellenben a nagyobb rész az adósoknál künn van, de ígéretet tettek, hogy mihelyt az egyház az építkezésnél szükségli, be fogják fizetni.

Utasittatik a gondnok, hogy az egyház minden követeléseit 30 nap alatt vegye be, s ha ez idő alatt az nem sikerülne, minden további figyelmeztetés nélkül egyházmegyei ügyvédnek fog elbánás végett átadatni.

**13. sz.** Uszkában a látogató küldöttség megrendelte az egyház pénzügyeinek rendezését, kamatok beszédését, s az iskolatelek elhanyagolt telekkönyvi átíratását, — azonban az eredményről semmi jelentés nem tétetett az előljáróság részéről.

Minthogy az uszkai egyház előljárósága sem az iskolatelek ügyét el nem rendezte, sem az egyház pénzeinek biz-

tosításáról, kamatok beszédéséről jelentést sem terjesztett be, ezen mulasztásért megrovatik, megbizatván egyházmegyei ügyvéd ur arra, hogy az uszkai egyház pénz- és telekügyét az előjáróság terhére és költségére haladéktalanul vegye rendezése alá.

**14. sz.** Magosligeten a lelkészi fizetés rendetlen állapotban van, és nagyot csökkent; azért egyházlátogató küldöttség új díjlevél alakítását hozza javaslatba.

Császy Bálint és Molnár Lajos tanácsbíró urakat kiküldi és megbizza közgyűlésünk, hogy a magosligeti lelkészi fizetés rendesését új díjlevél alakítása útján hajtsák végre.

**15. sz.** Turi Antal magosligeti lakos az iskola pénzéből évekként ezelőtt 11 forintot kölcsön vevén, azóta sem kamatot, sem tőkét nem fizetett vissza. Az egyházlátogató küldöttség a kötvényt azonnal átvevén, esperes urnak kézbesítette, ki is azt behajtás végett az egyházmegyei ügyvédhez áttette.

Az eljárás helyesléssel vétetik tudomásul.

**16. sz.** Szél György tanácsbíró ur mint egyházlátogató küldöttségi tag jelenti, hogy Szatmárhegyen a fiú iskolába 150 tanköteles közül 50—60 jár, s a mulasztások nincsenek a polgári hatóság által szigorúan büntetve; de ha a tankötelesek járnának, az iskolateremben sem férnének, s egy tanító által nem vezettethetnének, annál fogva felhívja az egyházmegye figyelmét a szükséges intézkedésekre.

Midőn egyházmegyei közgyűlésünk a Szatmár városi tanácsot tisztelettel keresi meg a végett, hogy közegei által az iskola mulasztásokat Szatmárhegyen szigorúan büntesse: egyzersmind a tanügy és gyermeknevelés szent ügyének érdekében felkéri arra is, hogy a szatmárhegyi ev. ref. egyház fiú iskolája mellett egy újabb tantermet és segédtanítót állíttasson; vagy ha a szétszórt lakások miatt célszerűbb lenne a külterületen egy új iskolának felállítása: tegye meg kezdeményezését, illetve hatályos intézkedését a cél megvalósítására.

**17. sz.** Ugyancsak az egyházlátogató küldöttség Szatmárhegyről megjegyzésbe teszi, hogy a fiú iskolában sem az egyházkerületi tanterv nincs keresztül véve, sem a kötelezett tankönyvek nincsenek használatban.

Szatmárhegyi fitanítót komolyan utasítja közgyűlésünk, hogy egyházkerületünk tantervét haladéktalanul életbeléptesse, s az engedélyezett vagy rendelt tankönyveket használja a tanításnál, és a tankönyvek könnyebb megszerezhetése végett az egyház pénztárából néhány példány mindég tartassék készletben.

**18. sz.** Kis-Paládon az egyház hivei egyházmegyei utasítás ellenére még most is a régi temetőt használják, holott a község már gondoskodott új temetőről, melynek szükségessége halaszthatatlanná lett.

A mennyiben lelkész jelentése szerint a régi temető használatát már magában véve azon kegyeletlen eljárás is tiltja, hogy új sírok ásása alkalmával emberi csontok hányatnak felszínre: egyházmegyei közgyűlésünk megkeresi és felkéri az alispáni hivatalt, hogy Kis-Paládon polgári úton is tiltsa be a régi temető használatát, s rendelje meg az újnak temetkezésre fordítását.

**19. sz.** Egyházlátogató küldöttség jelenti, hogy a kis-paládi egyház faiskoláját még most is bekerítetlen állapotban tartja, s a régebben e célra megvásárolt és kifaragott lábfák korhadásnak vannak immár kitéve. Jelenleg gondnok azonban kinyilatkoztatja, hogy bár egyéb halaszthatatlan javítások miatt a faiskolakert bekerítése eddig késett, de most már igyekezni fognak arra, hogy ez év folyamán bekeríttessék.

Elvárja és megköveteli közgyűlésünk, hogy gondnok itt tett ígéretét be fogja váltani ez év folyamán, — ellenesetben megbizsa esperes urat, hogy ellenében a fegyelmi eljárást indítsa meg.

**20. sz.** Patóháza temploma az egyházlátogatási jelentés szerint már oly rozzant állapotra jutott, hogy az abba járás életveszélyessé lett. Az új templom építésének megkezdését gátolja azon körülmény, hogy a mostani templom helyét a Szamos folyó elmosással fenyegeti, más alkalmas helyet pedig még eddig az egyház nem tudott szerezni.

Soltész János és Böszörményi Sándor tanácsbíró urak megbiztatnak, hogy a helyszínén vizsgálatot tartva, adjanak utasítást az előjárásnak a templomépítés lehető keresztülvitelére.

**21. sz.** Küldöttségi jelentés szerint az egyházmegye 115/890. sz. határozata értelmében nem történhetett meg a vámfalui erdőhasználati elkülönítés, mert nem volt rendelkezése alatt az adományozások kimutatása, a mi leghitelesebben a birtokossági gyűlés jegyzőkönyvében volna megtalálható, ennél fogva intézkedést kér annak beszerzésére.

Egyházmegyei közgyűlésünk megbizsa esperes urat, hogy tekintetes id. Mándy Bertalan birtokossági felügyelő urtól a közbirtokossági gyűlés jegyzőkönyvéből kérje ki a vámfalui ref. egyház részére tett adományozások részletes kimutatását, hogy így világosan megkülönböztethető legyen az egyház és lelkész javára tett adományok természete.

**22. sz.** A lelkési gyámintézet módosított alapszabályait esperes ur Gergely Károly, Lajos György és Torday Imre uraknak adván ki bírálatra, küldöttség jelenti, hogy: miután az alapszabályok nagy figyelemmel

és gonddal vannak átdolgozva, s úgy az intézet, mint a segélyezendők érdekeit kellően kielégítik: azokat megerősítendőeknek tartja.

Küldöttségi vélemény elfogadásával egyházmegyei közgyűlésünk a módosított lelkész-gyámintézeti alapszabályokat készséggel megerősíti.

**23.** Az egyetemes lelkészi értekezlet azon kérelmét terjeszti be, hogy az anyakönyvek teljes egyöntetősége czéljából ez 1884-iki konvent által megállapított rovatos ívek használatára felsőbb határozat által köteleztesse az egyházak, utasításul adatván, hogy 10 évnél hosszabb időre egy-egy kötet ne terjedjen.

Készséggel járul egyházmegyei közgyűlésünk az egyetemes lelkészi értekezlet kérelméhez, s tisztelettel keresi meg a főt. egyházkerületi gyűlést, hogy az 1884-ik évi konvent által megállapított rovatos ívek használatára nézve hozzon kötelező határozatot.

**24. sz.** Az aranyos-megyesi egyház előljárósága templom építéshez úgy készülvén, hogy a munka az év tavaszán megkezdessék, szándékát esperes urnál előzetesen jelentette, egyszersmind a tervet és szerződést helybenhagyás végett beterjesztette. Esperes ur Böszörményi Sándor tanácsbíró urat, úgy a tervezet, mint a szerződés alaposabb megvizsgálására, a helyszínére azonnal kiküldte, ki is azokat jóváhagyhatóknak véleményezi, csak arra kéri az egyházat utasítani, hogy a vállalkozóktól kellő biztosítékot követeljen. Most azonban előszóval jelenti, hogy a kívánt biztosítékot a vállalkozók megadták.

A tervezet és vállalkozási szerződés a biztosítékról vett jelentés alapján az aranyos-megyesi egyház templom építésére nézve utólagosan jóváhagyatik.

**25. sz.** A méhteleti egyház szárazmalmának eladására vonatkozólag egyházmegyénk 65/891. számú végzésében Molnár Lajos és Szoboszlai Sándor urak helyszini vizsgálatra és javaslattételre bizattak meg. Nevezett kiküldöttek beterjesztett jelentésekben előadják, hogy a szárazmalom most, midőn a közelben gőzmalmot is építettek, alig ad anynyi jövedelmet, mennyibe az egyháznak fenntartása kerül, — ennél fogva eladását javasolják és eladási árát legalább 250 frtban megállapítandónak véleményezik.

A küldöttség jelentésében foglalt indokok alapján a méhteleti egyház szárazmalmának eladását a véleményezett 250 frt legalsó árban oly feltétellel engedélyezi közgyűlésünk, hogy az abból beveendő összeg vagy a gyámintézettől vett kölcsön törlesztésére, vagy fekvő birtok szerzésére fordíttassék. Az ügy különben jóváhagyás végett a fő egyházkerületre terjesztendő.

**26. sz.** Az egyházkerületi 229/891. végzés a 6-ik egyházkerületre vonatkozó indítványt oly felhívással küldte meg az egyes egyházme-  
gyéknek, hogy azt beható tanácskozás tárgyává téve, véleményüket ez  
ügyben a tavaszi egyházkerületi gyűlést megelőzőleg legalább két hét-  
tel küldjék be: ennél fogva felhívja esperes ur közgyűlésünket vélemé-  
nyének nyilvánítására. Erre vonatkozólag olvastatott a következő indítvány:  
„Egyházmegyénk a hatodik egyházkerület felállításának eszméjét elvileg  
helyesli és magáévá teszi, — azonban a kivitelben a tervezett beosztást  
nem fogadhatja el, mert az sem a célnak meg nem felel, sem a  
fennállhatóság anyagi biztosítékával nem rendelkezhetik, hacsak különben  
is szegény hivatott közigazgatási költséggel túl nem terheli, — ez pedig  
nem is kívánatos, ki sem vihető. Hanem irányelvül azt fogadja el, hogy  
a tiszántúli kerület ketté osztásánál a népesség és terület lehető-  
leg egyenlő nagyságu legyen, inkább az egyházmegyék számának arány-  
talanságát tartja megengedhetőnek. Így nevezetesen: Máramaros, Bereg,  
Ugoesa, Szatmár, Szabolcs, Hajdu polgári megye egészen, és Biharnak  
érmelléki része alakíttatnék egy egyházkerületté felső-tiszai néven;  
amott lenne Jászkun-Szolnok, Bihar déli része, Békés, Csongrád, Csa-  
nád, Arad, Temes, Torontál és Krassó-Szörény megye alsó-tiszai  
néven. A felső-tiszai egyházkerületben lenne 9 egyházmegye máramaros-  
ugocsai, beregi, nagy-bányai, szatmári, nagy-károlyi, felső-szabolcsi, ér-  
melléki, alsó-szabolcs-hajduvidéki és debreczeni; az alsó tiszaiiban 4  
egyházmegye: bihari, heves-nagykunsági, békési és nagyszalontai. Mint-  
hogy pedig a békési egyházmegye 6 polgári megyére terjed ki, —  
habár kevés számú egyházzal, de kellő nagyszámú népesség kétféle lehetne  
osztható, s általában az egyházmegyék beosztása is helyesbitendő  
lenne. Ily felosztással mind a népesség, mind a terület, sőt még a  
missiói munkatér is egyenlő lenne a két egyházkerületben, mindkettő ezután  
is a legnépesebb maradna a többiekkel szemben. Mindkét kerületnek  
lenne majdnem egyforma népes központi bástyája Debreczen és Hódmező-  
Vásárhely. A debreczeni főiskola közös maradna, szintén a közösnek ma-  
radt pénztárból lélekszám arányában venné ki mindkét kerület osztalékát,  
csupán a közigazgatási pénztár lenne külön választva és kezelve ezután.  
A debreczeni főiskolai felügyeletet a felső- és alsó-tiszai egyházkerületek  
a debreczeni egyházzal hárman, egyenlő arányban választott felügyelő ta-  
nács által gyakorolnák.“

Mondja ki egyházmegyei közgyűlésünk, hogy ily alapon óhajtja a 6-ik  
egyházkerület felállítását, s a maga részéről javaslatba hozza, hogy a be-  
terjesztendő egyházmegyei véleményeket ellátó egyházkerületi küldöttség  
különösen ezen ketté választási módozatot vegye tárgyalása alapjául.

Hosszas beható vita és tanácskozás után egyházmegyei köz-  
gyűlésünk nagy szótöbbséggel mondja ki, hogy az indítványt nem  
fogadja el, s 6-ik egyházkerület eszméjét általánosságban elejti.

**27. sz.** Bodor Pál tisztaberki lelkész panaszolja, hogy Bodó Gáspár egyháztág az előjáróság által megállapított két határnapon szénatartozását be nem vivén, annak a presbytérium által határozatilag megállapított 3 frt árát fizetni nem akarja.

Midőn egyházmegyei közgyűlésünk az előterjesztett esetet esperes ur gondjaira bizza, egyszersmind a több alkalommal tapasztalt szolgabírói közreműködés engedékenységet és halogatását kényszerül a megyei alispán urnak figyelmébe ajánlani, kérvén utasítani a szolgabírói hivatalokat arra, hogy a hozzájuk áttett egyházi adóhátralék behajtására törvényeink értelmében erélyes rendelkezéseket tegyenek.

## Az egyházmegyei törvényszék 1892. ápril 21. d. u. tartott ülésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Bencsik István esperes, Császy Bálint helyettes gondnok elnöklete alatt Balogh István, Soltész János, Gergely Károly, Böszörményi Sándor, Szél György és Molnár Lajos tanácsbírák.

**28. sz.** Tárgyalás alá vétetett Kató Ferencz és társainak Bartha Mór apai lelkész ellen emelt vádirata, s viszont Bartha Mór lelkésznek Kató Ferencz és társai ellen emelt vádjainak sorozata.

Olvastatott a vizsgálati jegyzőkönyv, aztán a vizsgáló küldöttség külön véleménye, végre az előadói előterjesztés és javaslat. A törvény 374. §-a értelmében peres felek is kihallgattattak, minek lefolyta után a bíróság zárt ülésben következőleg

### i t é l t:

Bartha Mór apai lelkész a sikkasztás vádja alól felmentetik, s az ellene emelt többi panaszok is alaptalanoknak nyilváníttatnak. Vádlók a vizsgálat költségeiben elmarasztaltatnak.

### i n d o k o k:

Vádlott lelkész felmentendő volt, mert a biztosító intézet kiadványaiból késségen felül kitűnik, hogy a később kiigazított kárfelvételi jegyzőkönyvről lelkésznek csak a vád emelése után lett tudomása, a mikor sietett a kártérítési különbzetet elismerő írásbeli nyilatkozatával azonnal kiegyenlíteni, — és így eljárásához még csak roszhiszeműség sem férhet. Az ellene emelt többi vádak semmi bizonyítékot nem mutattak fel, tehát alaptalanoknak bizonyultak.

Bartha Mórnak Kató Ferencz és társai elleni panaszában egyház-

megyei törvényszékünk nem intézkedhetik első fokulag, mert az természeténél fogva az egyházközségi bíróság elébe tartozik.

Az ítélet kihirdettetvén, minthogy felek abban megnyugodtak, jogerőre emelkedett.

**29. sz.** Az apai egyház f. évi január 10-én tartott gondnok választása ellen több egyháztagság óvást és panaszt emelvén, s az elnökség szükségét látván, a vizsgálatot elrendelte. A vizsgáló küldöttség jelentése beterjesztetvén, olvastatott.

A bíróság a beadványok tartalmából meggyőződve arról, hogy ez ügy fegyelmi eljárás körébe nem tartozik, azt az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztendőnek határozta.

### Ápril 22-ki ülés.

**30. sz.** Kispaládi lelkész Nagy Elek beterjeszti azon presbyteri gyűlési végzést, a mely az egyházlátogató küldöttség utasítása ellenére megtagadja a Bartha Zsigmondnéra és Fejér Andrásné Olajos Eszterre szabott papbér kivetését; első azért, mert vadházasságban ugyan, de egy háztartásban él a férfival, s ilyenre még eddig külön bért nem vetettek; az utóbbi pedig 1891. év tavaszán még Méhteleken lakván s az ott reá kivetett bért — lelkész igazolása szerint — kifizetvén, Kis-Paládon ismét megróvható nem volt.

Nemcsak az egyházi felsőbbbség rendelete elleni engedetlenségért, hanem a mint látszik, a vadházasság erkölcstelenségének tulkimeléséért is, komolyan megróvja egyházmegyei közgyűlésünk a kis-paládi egyház presbyteriumát, annyival inkább, mert a 11/891. sz. határozat világosan megrendeli, hogy a „vadházasságban élők külön egyházi adó alá vonandók“. A felmerült esetekre vonatkozólag pedig utasítja a presbyteriumot, hogy Bartha Zsigmondnéra, — minthogy semmi birtoka nincs — a személye utáni papbért róvja ki, valamint Fejér Andrásné Olajos Eszterre is csak személye után lehet Kis-Paládon egyházi adót kivetni, úgy, hogy a méhteleki birtok után eső 4 véka buzából 3 vékát Méhtelken, 1 vékát pedig Kis-Paládon tartozik fizetni.

**31. sz.** Nagy József száraz-berki lakos feleségével az iskolában a tanítókat Hódi Sándort és Bottyán Józsefet családjával együtt megtámadván, illetlen szenvedélyes kifejezésekkel sértegette; ezért az egyháztanács 5 frtra büntette. Azonban a nevezett sértők kérelmére később tartott tanácsgyűlés az 5 frt büntetést elengedte, s panaszlottakat a tanítóktól való bocsánatkérésre utasította, — de e helyett Nagy Józsefné ismét megjelenvén az iskolában, illetlen sértegetéseit folytatta.

Esperes ur Molnár Lajos tanácsbíró urat az ügy kiegyenlítésével megbizta, de jelentése szerint az nem sikerült.

Az egyháztagek feletti biráskodás a presbyterium jogköréhez tartozván, utasittatik a szárazberki egyház tanácsa, hogy az egyházi törvények ide vonatkozó szabályai szerint ne tétovázva, kétféle ítéletet hozzon, hanem határozottan járjon el panaszlott Nagy József és neje ellen.

**32. sz.** A közalapi bizottság beterjeszti 1892. febr. 2-án tartott gyűlése jegyzőkönyvét és Szél György kezelő 1891-ik évi megvizsgált számadását, melyszerint bevétel volt 986 frt 90 kr., — kiadás is 986 frt 90 kr., és így 1892-re maradvány nem jött által. A jegyzőkönyvben egyes egyházak közalapi kivetésére tett megjegyzések az illető előjáróságok figyelmét felhívják a téves intézkedésekre és mulasztásokra.

Midőn a közalapi számadás eredményét helyeslő tudomásul veszi közgyűlésünk: komolyan utasítja az illető presbyteriumokat, hogy a közalapi kivetési ívek szerkesztése és kezelése körül a közalapi szabályokhoz alkalmazkodjanak.

**33. sz.** Közalapi kezelő Szél György tanácsbíró ur megköszönve a benne helyezett bizalmat, s hivatkozva soknemű teendőire, 3 évi működés után a közalap kezeléséről lemond.

A hiven és odaadással folytatott közalapi kezelésért közgyűlésünk elismerését nyilvánítva, sajnálattal fogadja el a határozott lemondást.

**34. sz.** A megüresedett közalap-kezelői állás és rendező bizottság betöltése, illetve választása és megalakítása lévén szükséges:

Egyházmegyei közgyűlésünk közalap kezelővé Hajdu Zsigmond batizi lelkészt, — a rendező bizottságba pedig Böszörményi Sándor tanácsbíró és Sátor Dávid lelkész urakat egyhangulag megválasztja.

**35. sz.** Sátor Dávid könyvtárnok 1891-ik évi számadását megvizsgálás végett beterjeszti.

Az egyházmegyei számadás vizsgáló küldöttséghez ellátás végett áttétetik.

**36. sz.** Aranyosmegyesi lelkész Szabó József panaszolja, hogy az adorjáni lelkészi földek használatára nézve utódjával nem tudott tisztába jönni, illetve az a vetőmag árába és beruházási költségül 19 frt 20 kr. követelését nem akarja megtéríteni.

A panasz Sepsy Géza adorjáni lelkésznek feleletre kiadandó, remélvén közgyűlésünk, hogy ez ügy békés uton nyer megoldást; ellenesetben a felelet beterjesztése után Császy Bálint tanácsbíró ur a követelés végleges elbirálására megbizatik.

**37. sz.** Kispéleskei gondnok és előjáróság panaszolja, hogy kis-

koru Pika Miklós nagy-peleskei birtokos gyámja nem fizette eddig az egyházi adót, most pusztán azon ígéretet tette, hogy ezutánra hajlandó azt beszolgáltatni.

A mennyiben kétségtelen az, hogy Nagy-Peleske a kis-peleskei ev. ref. anyaegyháznak fiókja, s a fiók egyházakban lakó vagy birtokos ev. ref. vallásu egyének egyházi adófizetésre köteleztettek: egyházmegyei közgyűlésünk a kiskoru Pika Miklós nagy-peleskei birtokos egyházi adó fizetési kötelezettségét nemcsak jövőre, hanem a multra is megállapítja.

**38. sz.** Egyházmegyénk egyházkerületi képviselte három évi választási alapon lévén rendezve, s jelenleg a három év letelvén, a képviselők lemondásukat bejelentették: elnökség ennél fogva új választásra hívja fel az egyházmegyei közgyűlést.

Egyházmegyénk eddigi képviselői Soltész János és Böszörményi Sándor tanácsbíró urak egyhangulag ismét megválasztatnak.

**39. sz.** Az apai egyházban f. évi január 10-én tartott közgyűlésben gondnok választás rendeztetvén, közgyűlés által két egyén u. m. Nagy Gyula és Kánya Lajos hozatott javaslatba, s a beadott 38 szavazatból Nagy Gyula 27-et, Kánya Lajos pedig 11-et nyert. Nagy Gyula választhatósága ellen azonban Kató Gáspár több társaival óvást jelentett be, és lelkész nem tartotta magát hivatottnak a választott gondnok feleskésztésére mindaddig, míg az egyházmegyei törvényszék előtt folyamatban levő fegyelmi ügy be nem végeztetik. Kató Gáspár és 18 társa az esperesi hivatalhoz Nagy Gyula ellen 6 rendbeli vádat terjeszt be, melyeknél fogva megválasztását megsemmisíttetni kéri. Nagy Gyula a hozzá feleletre kiadott vádak ellen czáfolatot terjesztvén be, esperes ur az ügy megvizsgálását küldöttségre bizta, s e küldöttség beterjesztett jelentésében a Nagy Gyula ellen emelt vádakát részben igazaknak találván, azon véleményének ad kifejezést, hogy Nagy Gyula gondnoki hivatalától függesztessék fel, illetve az apai egyházban más gondnok válassztassék.

A küldöttség véleménye elfogadtatván, az apai folyó évi január 10-én tartott gondnok választás szavazattöbbséggel megsemmisíttetik és az új választás egyházi törvényeink 131. §-ának a hivek figyelmébe ajánlásával elrendeltetik.

E végzés ellen Nagy Gyula felebbezését jelenti be.

**40. sz.** Az államsegélyosztást véleményező bizottság beterjeszti jegyzőkönyvét következő tartalommal: elnök bemutatja a segélyért folyamodó egyházak, lelkészek és tanítók kérvényeit, és pedig 13 egyház, 8 lelkész és 11 tanító kérvényét, összesen 32-tőt. Egyházak közül folyamodott Nagy-Koles, Sz.-Kóród, D.-Apáti, Pettyén, Szentmárton, Udvari, Batiz, Ár.-Megyes, Méhtelek, Garbolez, Tisztaberek, Rozsály, Magosliget.

Ezek közül segélyre ajánltatnak: Nagy-Kolcs, Sz.-Kóród, Udvari, Magosliget. Bizottság az ajánlásnál tekintettel volt a szegénységre, igyekezetre, a két elsőnél pedig különösen az iskolaépítés szükségére.

Lelkészek közül folyamodtak: Melegh Albert, Sarkadi Mihály, Bodor Pál, Hajdu Albert, Kürthy Károly, Pásztor István, Barkász Albert, Fekete Pál.

Segélyre ajánlja a bizottság: Melegh Albert, Hajdu Albert, Bodor Pál, Barkász Albert és Pásztor István lelkészeket.

Tanítók részéről beadatott Bottyán József, Tóth József, Laky Károly, id. Peleskey Dániel, Molnár Zsigmond, Baló András, Erdei Gyula, Török László, Oroszlán János, Kolumbán Sándor és Horváth Pál kérvénye.

Segélyre ajánltatnak: Bottyán József, Török László, Kolumbán Sándor, Molnár Zsigmond és id. Peleskey Dániel. A segélyezésnél tekintette a bizottság a hivatali buzgóságot, szegénységet, betegséget és nagy családot.

A bizottság végül megjegyzi, hogy nehezen tudott a sok kérvényező és segélyre méltó folyamodók közül az ajánlásra nézve választást tenni, minthogy azonban az egyházaknál több rendbeli építkezések vannak előtüntetve, de többeknél költségvetéssel sincsenek igazolva; jövőre nézve a költségvetést mulhatatlanul melléklendőnek tartja a bizottság, egyszersmind tisztelettel kéri, hogy az egyházlátogató küldöttség a segélyben részesített egyházaknál vizsgálja meg a segélyösszeg hova fordítását.

Az államsegély elosztását véleményező bizottság ajánlását úgy fogadja el közgyűlésünk, hogy az udvari egyház helyett — a mely a múlt évben kapott tökesegélyt — Tisztaberek vétetik fel, egyebekben érintetlenül hagyja. Ennélfogva egyházak közül Nagy-Kolcs, Sz.-Kóród, Tisztaberek, Magosliget 37 frt 50 krjával 150 frttal; lelkészek közül Melegh Albert, Hajdu Albert, Bodor Pál, Barkász Albert, Pásztor István 40 frtjával 200 frttal; tanítók közül Bottyán József, Török László, Kolumbán Sándor, Molnár Zsigmond és id. Peleskey Dániel 40 frtjával 200 frtal segélyeztetnek. Utasításul adja továbbá közgyűlésünk, hogy minden segélyért folyamodó építkező egyház költségvetését mulhatatlanul becsatolja, egyszersmind az egyházlátogató küldöttségeknek különösen figyelmébe ajánlja a segélyek hova fordításának megvizsgálását.

41. sz. Gergely Károly egyházmegyei közpénztárnok ur megvizsgálás végett beterjeszti az 1891-ik évről vezetett számadását.

Az egyházmegyei számadás vizsgáló küldöttségnek kiadatik vizsgálatra, s a jelentés róla jövő gyűlésünkre lesz beadandó.

**42. sz.** A hiripi egyház ujonan építendő iskolája tervrajzát és költségvetését megerősítés végett beterjeszti,

Böszörményi Sándor tanácsbíró és Sinka Lajos tanító urak megbízzanak a tervrajz és költségvetés elbírálására, illetve a helyszínén leendő szükséges utasítások megadására, különösen a tanterem berendezését illetőleg.

**43. sz.** A józsefházai egyházból Árokháti Károly több évről fennálló papbér ügyében, illetve annak értéke megállapítása végett folyamodik.

Árokháti Károly folyamodványa a józsefházai presbyteriumnak felvilágosítás, illetve első sorbani elbírálás végett kiadatik, jelentését beküldvén azonnal az esperesi hivatalhoz.

**44. sz.** Tóth György gondnok ugyanonnan a borfizetésének köbönként 1 frt váltságáért, a külön fafizetés és szántás eltörléseért kérelmez az egyház megbízásából.

Tóth György gondnoknak az egyház nevében beadott kérvénye lelkésznek adatik ki a végett, hogy annak tartalmára feleletét az esperesi hivatalhoz küldje be.

**45. sz.** A józsefházai egyház előljárósága az iránt kérvényez, hogy egyházmegye 69/891. számú határozatában, az egyház pénzügyeinek rendezése végett kiküldött bizottság gyámsága alól mentessék fel az egyház és pénzének kezelése adassék át a presbyteriumnak, illetve egy házi gondnoknak.

Mielőtt érdemlegesen intézkednék közgyűlésünk ez ügyben, felhívja Helmezy József egyházmegyei ügyvéd urat, mint a kiküldött bizottság egyik tagját, hogy a józsefházai egyház pénzügyeinek rendezéséről terjessze be jelentését.

**46. sz.** A vámfalui egyház előljárósága, hivatkozással az egyházmegye azon rendeletére, hogy a belhivatalnoki fizetés pénzértéke mutattassék ki, jelenti, hogy ezen rendeletnek azért nem tehet eleget, mert mindeddig nem sikerült a közös legeltetési jogból a belhivatalnokokat illető rész értékének megállapítása; kéri ennél fogva az alispáni hivatalt megkeresni a végett, hogy a községi bírót a közös legeltetési jövedelemről számoltassák meg s így azt megoszthassák, illetve a belhivatalnokok 1 és 1/2 telek utáni járandóságnak értékét megállapíthassák.

Minthogy a beterjesztett panasz általában az egész Vámfalu község urbéres lakóinak érdekét felöleli: egyházmegyei közgyűlésünk nem lehet hivatva ily érdek közvetítésére, hanem utasítja az egyház előljáróságát, hogy az egész urbéres közönséggel együtt keresse panaszának orvoslását közvetlen a polgári felsőbb hatóságnál.

**47. sz.** A tanügyi bizottság alelnöke Gergely Károly tanácsbíró ur beterjeszti következő jelentését:

### Tanügyi bizottsági jelentés 1892 ápr. 21-ikére

Tanügyi bizottságunk a múlt 1891-ik évben Sárközön szept. 17-én tartotta meg nt. esperes ur elnöklete alatt gyűlését, melyen az egyes körlátogatási jelentésekből egyfelől arról győződünk meg, hogy a tanító urak egyházmegyénk nagyobb részében szorgalmasan végzik munkájukat, a mennyiben a körlátogatók őket rendes munkájukkal foglalkozva találják, bár megérkezések idejét velök előre nem tudatják, de másfelől az is tagadhatatlan, hogy egyes iskolákban hiányok, javítani valók bizony vannak és intézkedést igényelnek. Egyházmegyénk jóakaratu támogatását következő ügyekre nézve kérjük:

1. A krassói körből a számtan, természetrajz, természettan, gazdaság- és egészségtanra vonatkozó megjegyzéseket, mint elvi jelentőségű módszeres utasításokat, melyeket másolatban ide melléklünk, méltóztassék az egész egyházmegyében köröztetni.

2. Miután Mikolában az iskolába járók nagy számához képest a tanterem szűk, alacsony és egészségi szempontból jelenlegi állapotában nem hagyható, sőt annyi gyermek tanítását sikeresen egy tanító, bármily jeles legyen is, nem végezheti: méltóztassék a mikolai egyházat még egy másik tanteremről és még egy tanítói állásról leendő gondoskodásra utasítani.

3. A magosligeti, rozsályi, uszkai és lázári iskolák tanítóit méltóztassék komolyan meginteni és felhívni, hogy kötelességöknek igyekezzenek jobban megfelelni.

4. Garbólczon az egyház előljáróságát sziveskedjék utasítani, hogy iskolájában a kor kívánalmainak megfelelő padokat alkalmazzon.

5. Szatmárhegyen az iskola mulasztások lehető kevesbitése tekintetéből, továbbá a fiu iskolába még egy tanerő beállíttatása céljából méltóztassék a szükséges lépéseket megtenni. Egyébiránt az iskolamulasztások másutt is tetemesek, s a közigazgatási hatóságok figyelme éppen e bajra nem terjed ki.

6. A körlátogató tagtársak jelentik, hogy tekintetes Böszörményi Zsigmond és Császy Bálint tanügyi bizottsági tag urak körlátogatási tisztöknek megfelelni nem igyekeznek. Minélfogva e fontos ügyben nagyobb buzgalomra hivandók fel.

7. Sajnálattal értesült a bizottság alelnökének azon jelentéséről, hogy egyik legbuzgóbb körlátogató társ, Bartha Mór, azért, mert a körlátogatói intézményt az egyházmegye nem részesíti kellő támogatásban, e tisztéről lemond. A tanügyi bizottság ugyan nem fogadta el e lemondást, sőt kéri az egyházmegyét, hogy e buzgó és a tanügy terén gazdag tapasztalatokkal bíró tagjának megtartására közreműködni sziveskedjék: azonban arra az esetre, ha a lemondás visszavétele ki nem

vihető: a lemondó levelet tanügyi bizottságunk, az abban kifejezett határozott kívánsághoz képest felolvastatás végett // a. ide mellékli.

8. Tudomására hozzuk végül a közgyűlésnek, hogy alulírt alelnök a Széchenyi-Társulatnál szegényebb iskoláinknak tanszerekkel való ellátására lépéseket tett és biztató ígéreteket is nyert; de úgy látja, hogy az újabb igazgató változás óta a mi református iskoláink nem igen remélhetnek onnan támogatást; ha csak egyházmegyei közgyűlésnek nem sikerülne Kováts Eduárd ő méltóságát s ő általa a társulatot kedvezőbb hangulatra birni.

Tanügyünk jelen állapotának statisztikai adatai az esperesi jelentésben részletesen fel lévén tüntetve, azokat itten ismételni feleslegesnek tartjuk.

A jelentés tudomásul vétetik, s a mennyiben a nagyobb körökre osztás nehezíti az iskolák látogatását, és mivel Bartha Mór körlátogató épen e miatt mond le állásáról: egyházmegyei közgyűlésünk megbizsa a tanügyi bizottságot, hogy a kisebb körökre osztást léptesse életbe, s ekként a látogatóknak most is mentségül használt nehézségeit eloszlatva, igyekezzék minél czélszerűbben berendezni a tanügyi bizottság tagjainak működési terét; Bartha Mór urat pedig felkéri, hogy a tanügy terén tanusított buzgóságát továbbra is érvényesítse, s lemondásától álljon el. Ki is ez intézkedésben egyik főhajtásának megvalósítását látva, körlátogatói tisztének teljesítésére továbbra is késznek nyilatkozott.

Az elnöki jelentés többi része, különösen a feltüntetett hiányok pótlása, az egyes egyházak presbyteriumainak kötelességévé tétetik és gondoskodó figyelmébe ajánlatik.

**48. sz.** Bartha Mór apai lelkész panaszként jelenti, hogy a hivek a régi díjlevéltől eltérőleg elődje által már szokássá tett módon teljesítik a lelkészi illetőség befizetését s bár kísérlet tétetett egy új rendszeres díjlevél készítésére, de az — mint az egyházmegye előtt is tudva van — nem sikerült.

Egyházmegyei közgyűlésünk határozatilag elrendeli, hogy mindaddig, míg rendszeres és törvényes új díjlevelet nem szerkeszt az apai egyház, a régi szabályos díjlevél tartalma marad érvényben s annak szabványai szerint tartozik minden egyháztagnak a belhivatalnokok fizetését teljesíteni.

**49. sz.** Lajos György világi tanácsbíró és főjegyző hivatkozással öregségére s helyet akarva adni a nagy reményekkel kecsegtető fiatal erőknak — az őt megtisztelő egyházmegyei tanácsbírósról lemondását terjeszti be.

Midőn egyházmegyei közgyűlésünk elismerését fejezi ki Lajos György tanácsbíró urnak eddigi munkás és buzgó

szolgálataiért, még ez év folyamára kéri tapasztalatban gazdag közreműködését, annnyival inkább, mert egyházi törvényeink értelmében alakult tiszttikarunk 10 éves szolgálati ideje épen ez évben telik le, s jövő évben általános tisztújítás leend.

**50. sz.** Egyházmegyei közgyűlésünk 12 tagja következő indítványt terjeszti be: „Már a jövő évtől kezdve az egyházmegyei közgyűlések egy megállapított központon tartassanak.“ Beadják: Balogh István, Bodnár János, Soltész János, Böszörményi Sándor, Szabó József, Jakó Antal, Sinka Lajos, Császy Bálint, Böszörményi László, Gergely Károly, Szél György és Molnár Lajos.

Mint önálló indítvány, szabályaink szerint a jövő egyházmegyei közgyűlésen fog érdemlegesen tárgyalatni.

**51. sz.** Nagy Elek kis-paládi lelkész azon indítványt teszi, hogy: „az évi bérkivetések alkalmával az érdekeltség kizárása végett, minden alkalommal a szomszéd lelkészek rendeltessenek ki a presbyteriumok tanácskozásának és működésének vezetésére, illetve az elnökösködéssre.“

Ezen indítvány tárgyalása idevonatkozó szabályaink értelmében a következő egyházmegyei gyűlésre tűzetik ki.

**52. sz.** A tisztabereki egyház előjárósága lelkészi lakának tervbe vett nagyobb mérvű javítása céljából, kéri az egyházmegyei közgyűlés engedélyét arra, hogy a lelkészi gyámpénztárból 100 frt kölcsönt vehessen fel.

Tekintve az egyház korlátolt anyagi helyzetét és a lelkészi lak javításának halaszthatlan szükségességét: a tisztabereki egyháznak a lelkészi gyámintézettől 100 frt kölcsön felvételét engedélyezi közgyűlésünk.

**53. sz.** Gergely Károly tanácsbíró ur jelenti, hogy az egyházlátogatás alkalmával statisztikai adatok bejegyzésére használt rovatos ívek módosítását megkísérlette, azonban, hogy egyházaink viszonyairól minél hivebb képet alkothassunk, szükségesnek véli még az új rovatos ívek tüzetesebb megvizsgálását esetleg pótolását, azért kéri egy küldöttségnek erre megbízatását.

Kivánatos lévén az egyházak viszonyainak minél tökéletesebb kimutatása, az erre használt ívek rovatainak elbírálására, illetve módosítására Soltész János, Gergely Károly és Böszörményi Sándor urakat közgyűlésünk kiküldi.

**54. sz.** Indítványba tétetik, hogy tekintve egyházainknak és belhivatalnokainknak szegénységét, kérje fel egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszteletű egyházkerületet, hogy a nagybányai egyházmegye évi államsegély osztalékát feljebb emelni sziveskedjék.

Egyházmegyei közgyűlésünk az indítványt egyhangulag elfogadja, s midőn jelen államsegély osztás alkalmával is arról győződött meg, hogy a jogosult kérvényezők száma igen

nagy, amennyiben 32 kérvény adatott be, — holott kis részletekbe elosztva is csak 14 kérvényező segélyeztethetik, — továbbá tudva azt, hogy 42 lelkészi állomásunk között 29 van 600 frt javadalmazáson alól, s ezek között 10 az 500-at és 10 a 400 frtot sem éri el; tanítói állomásaink között pedig 23 van 300 frton alól, s ezek között 10 a 200 frtot is alig éri el: ezen elszomorító jelenségből kiindulva ismételten tisztelettel keresi meg a főtiszteletű egyházkerületi gyűlést a végett, hogy nagybányai egyházmegyénk évi államsegély osztalékát szegénységünk támogatására feljebb emelni kegyeskedjék.

**55. sz.** Böszörményi László egyházi képviselő interpellálja az elnökséget arról, hogy a vámfalui lelkész Nagy Károly fegyelmi ügyében hozatott-e érdemleges ítélet a felsőbb hatóságnál? Esperes ur felvilágosításul adja, hogy Nagy Károly lelkész fegyelmi ügye az egyházmegyei 1891. aug. jegyzőkönyv 118. száma szerint végítélettel láttatott el; hivatali személyét illető sérelmeiért — amennyiben bocsánatát kérte és három hirlapban hibáját beismerte — neki megbocsátatott ugyan, de az egyházmegyei tanács ellen mult évben elkövetett újabb vétségéért kereset alatt áll s az egyházmegyei tisztikar 119/891. végzés szerint, mint érdekelt fél, a püspöki hivataltól az ügy ellátására delegált bíróságot kért, s az ügyiratok felvannak terjesztve.

Interpelláló a nyert felvilágosítással megelégedve, azt megnyugtató tudomásul veszi.

**56. sz.** A jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével:

Balogh István és Böszörményi Sándor tanácsbíró urak bizatnak meg.

Ezután esperes ur megköszönve a gyűlést kitartó egyházak buzgó szíveségét, elismerését fejezve ki a gyűlés tagjainak végig tanusított kitartása felett: áldáskivánatával a gyűlést bezárja.

Jelen jegyzőkönyv 56 száma mai napon általunk hitelesített.

Pettyén, ápril 27. 1892.

**Böszörményi Sándor** mk.  
tanácsbíró.

**Balogh István** mk.  
tanácsbíró

Mind az 56 számot jegyezte:

**Soltész János,**  
egyházi főjegyző.

## TÁRGYMUTATÓ.

1. sz. Világi elnök helyettesítése.
2. sz. Megemlékezés Révész Bálint püspök haláláról.
3. sz. Esperesi jelentés Kiss Áron új püspök megválasztásáról.
4. sz. Interpelláció az egyházmegyei tisztikar lemondásáról.
5. sz. Molnár Lajos új tanácsbíró leteszi az esküt.
6. sz. Az egyházmegye képviselőinek maguktartása elismeréssel találkozik.
7. sz. Időközi esperesi intézkedésekről jelentés.
8. sz. Szabó Lajos apahegyi tanító 30 nap alatt bizonyítványait terjessze be.
9. sz. Az esperes évi jelentése örömmel vétetik tudomásul.
10. sz. A nagybánya egyház kórházkert eladási ügye pótfelvilágosítással felterjesztetik.
11. sz. A felsőbányai egyház magyar-kékesi telekeseréjét az egyházmegye jóváhagyja.
12. sz. Tisztaberki gondnok az egyház követeléseit 30 nap alatt vegye be.
13. sz. Az uszkai egyház pénzés is kola-telek ügye egyházmegyei ügyvédnek adatik át.
14. sz. Magosligeten küldöttség új díjlevelet készítsen.
15. sz. Turi Antal magosligeti lakos 11 frtos kötvénye egyházmegyei ügyvédhez tétetett át.
16. sz. Szatmárhegyi iskola ügyben Szatmár város tanácsa megkerestetik egy tanítói állomás felállítására végett.
17. sz. Szatmárhegyen a fitanító az egyházkerületi tantervet alkalmazza.
18. sz. Kispaládon az új temető használatba vétele végett alispán ur megkerestetik.
19. sz. Kispaládi gondnok a faiskolakertet ez évben keríttesse be.
20. sz. Patóháza templomát küldöttség vizsgálja meg.
21. sz. A vámfalui egyházi erdő használat megállapítására a birtokossági jegyzőkönyvből az adakozások sorozata kikérendő.
22. sz. A lelkészi gyámintézet módosított alapszabályai megerősíttetnek.
23. sz. Az 1884-iki konvent által rendelt anyakönyvi rovatos iver használata végett felirat.
24. sz. Az ar.-megyesi egyház templomépítése jóváhagyatik.
25. sz. A méhteleki egyház szárazmalom 250 frtért eladható.
26. sz. 6-ik egyházkerület eszméje elejtetett.
27. sz. Az egyházi tartozások behajtására alispán ur megkeresendő.
28. sz. Bartha Mór apai lelkész minden vádak alól felmentetik.
29. sz. Az apai gondnok-választás ügye közgyűlés tárgya.
30. sz. A kispaládi egyháznak utasítás két asszony papbérének kivetésére.
31. sz. A szárazberki presbyterium Nagy József ellen határozottan járjon el.
32. sz. A közalapi bizottság jkönyve, kezelő számadása helyesléssel vétetik tudomásul.

33. sz. Szél György közalapkezelő lemondása.
34. sz. Új közalapkezelő és rendező bizottság választatik.
35. sz. Sátor D. könyvtárnok 1891-iki évi számadása beadatik vizsgálatra.
36. sz. Aranyosmegyesi lelkész panasza feleletre kiadatik.
37. sz. Pika Miklós n.-peleskei birtokos multról is tartozik egyházi adóval.
38. sz. Az egyházmegyei képviselők ismét megválasztatnak.
39. sz. Nagy Gyula apai gondnok választása megsemmisítettik.
40. sz. Az államsegély ez évi kiosztása.
41. sz. Gergely K. közpénztárnok 1891-ik évi számadása megvizsgálandó.
42. sz. A hiripi iskola tervét küldöttség vizsgálja meg.
43. sz. Árokháti Károly kérvénye a józsefházi presbytériumnak kiadatik.
44. sz. Tóth György józsefházi gondnok kérvénye ottani lelkésznek feleletre kiadandó.
45. sz. Józsefházai egyház pénzügyeiről Helmeczy József egyhm. ügyvéd jelentést terjeszsen be.
46. sz. A vámfalusi urbérek legelő-ügyébe egyházmegyénk nem avatkozhatik.
47. sz. Tanügyi bizottsági jelentés alapján intézkedés tétetik.
48. sz. Apában a régi díjlevél érvényes míg ujat nem készítenek.
49. sz. Lajos György világi tanácsbíró lemondása.
50. sz. Indítvány az egyházmegyei gyűléstartásról jövő gyűlésen tárgyalatik.
51. sz. Nagy Elek k.-paládi lelkész indítványa is jövő gyűlésre tüzetik ki.
52. sz. A tisztaberki egyház 100 frt kölcsönt vehet a gyámintézettől.
53. sz. Az egyházlátogatási statisztikai ivenk rovatai küldöttség által vizsgálandók meg.
54. sz. Egyházmegyénk nagyobb évi államsegély osztatékot kér.
55. sz. Nagy Károly büntetéséről interpellál B. L. az esperesi felelet megnyugtatta.
56. sz. A jegyzőkönyv hitelesítése küldöttségre bizatik.



